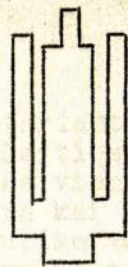

SVETUR

Žiaurios jėgos išrautas iš lietuviškos žemės ir negailestingai atskirtas nuo savos tautos, š.m. birželio mėn. pradžioje m i r ė

Aušrininkas, Mažosios Lietuvos Patriarchas

MARTYNAS JANKUS,

nenuilstąs kovotojas dėl lietuvių laisvės ir Lietuvos vakarų sienos taurus gynėjas.

Švedijos lietuviai su meile ir pagarba lenkiasi prieš ŠIO DIDŽIOJO LIETUVIO laikinąjį kapą, supiltą toli nuo vėl pavergtos Tėvynės, prie Flensburgo.

ŠIOMIS DIENOMIS SUKAKUS ŠEŠERIEMS METAMS NUO PRISIKĖLUSIOS LIETUVOS VALSTYBĖS PAVERGIMO, LIETUVIAI SU DIDŽIU GEDULU MINIME TUOS SAVO BROLIUS IR SESERIS, KURIEMS PER TRIS OKUPACIJAS LIETUVOS LAISVĖS PRIEŠAI YRA ATĖMĘ GYVYBĘ, SUGRIOVĘ SVEIKATĄ AR KURIUS, PIKTAI IŠPLĖŠĘ IŠ GIMTOSIOS PASTOGĖS, YRA IŠTRĖMĘ Į TOLIMAS SVETIMAS SRITIS.

AMŽINA PADĖKA IR PAGARBA TIEMS IŠ MŪSŲ, KURIE DĖL IŠTIKIMYBĖS LIETUVIŠKAI ŽEMEI IR TAUTINĖS LAISVĖS IDEJAI NUSTOJO GYVYBĖS AR SVEIKATOS!

GILIAI SKAUDANČIA ŠIRDIMI LENKIAME GALVĄ PRIEŠ TUOS BROLIUS KARŽYGIUS, KURIE NEŽMONIŠKIAUSIOSE SĄLYGOSE MŪSŲ TĖVŲ ŽEMĖJE DIDVYRIŠKAI TĖSIA KOVĄ UŽ LIETUVOS LAISVĘ IR NAUJĄ PRISIKĖLIMĄ!

DAUGIAU NIEKUOMET!

Prieš šešeris metus rusiškai mongoliška Bolševikija išplėšė mums tą neįvertinamą apsaugą ir globą, kuria

mes, kaip lietuviškos žemės vaikai, naudojome prisikėlusioje Lietuvos valstybėje. Aną siaubingą birželio 15-tąją rusiškai azijatiško imperIALIZMO nešėjai, Kremliaus pasiūsti

Žydinčiai Lietuviai žemei užgrobti, pavertė mus benamiais. Didžioji mūsų tautos dalis iš giliausios meilės tam nesuskaitomomis aukomis per šimtmečius gintam kraštui ryžosi likti jame ir bendrai dalintis priespauda, panieka ir kančiomis. Už tą pasiryžimą nesiskirti nuo savo krašto at-mokėjo atėjūnai, tūkstančiams geriau-sių lietuvių atimdami gyvybę ir de-šimtis tūkstančių išplėsdami iš jų pastogės, iš jų šeimų ir artimųjų - ir pasiųsdami juos vergų darbams į tolimąsias šiaurės tundras, Sibiro stepes, Altajaus ar Uralo kalnus. Tie, kurie - nežinia, kiek trumpam laikui - dar buvo palikti Lietuvos žemėje, turėjo pakelti persekiojimus ir moralinę priespaudą, kokios ir savo blogiausiuose numatymuose nei-sivaizdavo. Vienų metų pažintis su sovietų santvarka buvo tiek karčiai išpūdinga, kad, besiantinant antra-jam raudonųjų antplūdžiui, jau šim-tai tūkstančių lietuvių, palikę vi-sa, kas brangiausia, leidosi tamsiu tremtinio keliu, į nežiniją. Užuo-t gyvenę be tėvynės ir mažiausios žmo-niškos laisvės sovietų santvarkoje, šimtai tūkstančių iš mūsų pasirinko svetimus kraštus, bet nors su asmens laisvės garantijomis.

Šiame kare esame turėję ilgą eilę to paties likimo bendrų. Tačiau jų tarpe išsiskyrėmė dėl neaiškumo toje apsaugoje, kurią, kad ir pabėgėliui, teikia valstybinė pilietybė. Dauguma mūsų bendro likimo draugų grįžo į savo gimtuosius namus, gi mes tebe-skurstame pastumdėlio buityje įvai-riose Europos vietose, turėdami la-bai miglotą pripažinimą vadintis "Lietuvos piliečiais" arba ir visai jo neturėdami.

Svetimieji mums neretai primeta, kad netekome savos valstybės dėl poli-tinio subrendimo ir valstybingumo stokos. Tokio pobūdžio kaltinimą yra mums net oficialiai metęs pats šve-dijos užsienių reikalų ministeris per antrųjų rūmų debatus p.m. lap-kričio mėn. gale, pateisindamas so-vietų okupaciją mūsų politiniu ir valstybiniu "nesubrendimu".

Per menka mūsų jėga tarptautinė politikoj, kad galėtume prisiimti kaltę už savos valstybės praradimą. Stalino Rusijai ir Hitlerio Vokietijai 1939 metų rudenį sudarius tarpu-savį susitarimą dėl Lietuvos likvi-davimo, jokios Lietuvos gyvenimo ap-linkybės, nė pati politinė santvar-ka, nebūtų galėjusios pakreipti Lie-tuvos valstybės f a k t i š k o

likimo. Tačiau, ir netariant dėkui už malonius pasiūlymus išeiti mums rusų "pilietinę mokyklą", ne vienas mūsų gali suabejoti, ar nėra kai kiek ir pačių kaltės, jei neturime tos morali-nės apsaugos ar to moralinio nuramini-mo, kurį jaustume, jei mūsų buities l a i k i n u m a s būtų daugiau vi-sotiniai pripažintas. Ne vienas ir ne kartą bus pagalvojęs, ar mūsų politinė ir valstybinė nuovoka nesušlubavo ano-mis painiomis 1940 m. birželio mėn. dienomis.

Lietuviai su savo stipriu indivi-dualizmu ir savarankišku politiniu gal-vojomu, kitaip tariant, turėdami poli-tiniam subrendimui būdingus bruožus, paliko daugumą svetimi 1926 metais pradėtiems mėginimams dirbtiniu būdu įgyvendinti tautinę konsolidaciją. Tamsiems debesims pradėjus siaubti Lietuvą, vad. autoriteto režimas 1938 m. kapituluodamas prieš ilgalaikį tautos pasipriešinimą pusiaudiktatūrinėms iš-dairgoms, ieškojo išeities koalicinėj vyriausybės formoj.

Naujos krypties tautinė konsolida-cija nesuskubo išigyventi, kad per ją būtų buvę pasiekta tai, ko demokrati-joj pasiekama per koaliciją: visų tau-tinių pajėgų politinio, socialinio ir ūkinio subūrimo ir sutartinio valsty-bės interesų gynimo. Raudonžvaigždės armijos sunkius, tankius žingsnius ir raudonųjų lėktuvų bei tankų triukšmą lydėjo atodūsis iš dešinės ir iš kai-rės: - Atėjo, tur būt, metas demokrati-nei santvarkai atstatyti?..

Lietuvių tauta nėra apkaltinusi tų savo valstybės vyrų, kurie savo veik-smais ar neveiklumu ar tik atokaus liu-dininko stebėjimu dalyvavo tragiškame Lietuvos valstybės faktiško kritimo akte. Bet dauguma mūsų linkę paabejoti, ar, kad ir itin nepalankiose ano meto politiškai geografinėse sąlygose, negalėjo būti geriau apsaugota tautos garbė ir Lietuvos valstybės formalinė egzistencija.

Iki pirmosios sovietų okupacijos lietuvių tauta praėjo pilietiniai poli-tinę mokyklą, o dabar baigėm papildomą šešerių metų valstybingumo kursą. Štai mūsų 20 metų mokslo visai ateičiai iškaltos tiesos:

Lietuviams priimtina tikrai demokra-tinė valstybės santvarka; Lietuvos laisvei ir nepriklausomy-bei ginti jokios aukos nėra per di-delės.

Neužmirštamai sunki ir skaudi yra mums visiems 1940 metų birželio 15-tos pamoka. Kitos tokios - niekuomet!

PRIEŠ ŠEŠERIUS METUS...

Buvo toks jaugmas, kaip neprašytam svečiui atvažiauvus. Bet neprašytas svečias buvo stambus, iš čia pat pašonėje plačiai nusitiesusio, jėga ir užmačiomis paslaptingo krašto. Kiekvienas instinktyviai saugojosi pasakyti ar padaryti ką nors, kas nelauktam svečiui nepatiktų.

Po truputį buvo apsiprasta. Tikėta, kad, vašingumą ir gerą valią rodant, bus galima svečią prijaikinti, sugyventi, kaip sugyventa ligi šiol.

Vilniuj, kaip ir kitur, vis dėlto buvo pilna visokiausių kalbų. Iš lūpų į lūpas ėjo toks pasikalbėjimas: vienas mūsiškis karininkas klausia po kelinto stikliuko rusų karininko:

- Pasakyk, ko gi jūs čia atėjot?

- Nejau manai, kad jus nuo bolševikų saugot?

Ne ne, į šitą ir kitokius prisipažinimus žiūrėta tik kaip į keno nors prasimanytus anekdotus. Sveikas protas atsiskakė tikėti, kad bolševikai ims, štai, Lietuvoj elgtis kaip plėšikai. Juk kam lietuviai iš kaimynų ką bloga padarė? Ar grėsė jie kam nors? Ar grėsė jie Sovietų Sąjungai? Priešingai, ar negalėjo lietuviai pasididžiuoti savo gerais santykiais su rytų kaimynu?

Ar negražiai buvo lietuvių savo namie susitvarkyta? Niekam nestigo nei šventadieniško rūbo, nei gardžiai pavalgyti, nei kuo svečią pavaišinti ar laisvalaikį padoriai praleisti. Nualintas Vilniaus kraštas, ir tas kilo kaip pyragas ant mielių. Visą laiką išdidžiai į lietuvius žiūrėję lenkai, būdami dar Vilniuje pabėgėliais, plėtė akis:

- Aie, Panie, jie pralenkė mus! Žiūrėk, kokie vyrai policininkai, kokie karininkai! Kokios uniformos! Kokia jų opera! Kokie autobusai! Kokios rūšies maisto produktai, šilko audiniai! Vilnius, Panie, pradeda atrodyti kaip tikrai europietiškas miestas.

Ir kaip gyvenimas pradėjo virti Vilniuje! Prisisiteigė naujų restoranų, viešbučių. Gatvės prisipildė giedrai nusiteikusių žmonių kaip niekad anksčiau.

Gal jokiame kitame Lietuvos mieste gegužės mėnuo nesti toks gražus kaip Vilniuje. Jo kalnuotumas, miškingos apylinkės, žaležeriai, dideli parkai, žvali Neris, lakios architektūros bažnyčių bokštų giria, sveikas sausas oras - viskas suskambį žydin-

čio gyvenimo simfonija. O tos margos, 1940 m. gegužės mėnesį vėl lietuviškai margos maldininkų minios. Jos liejosi gatvėmis kaip bangos, jungė Vilnių su Suvalkija, su Žemaitija, su visais Lietuvos kampais.

Tik, štai, staiga klaikūs šešėliai usdramsavo gatvių pavasariną giedrą. Palei klasiškai didingos katedros mūrus, kur viskas dvelkia Štokos-Gucevičiaus skaidria harmonija, kiutina ketetas kresnų, azijskiškai siauromis akimis ir rudu milu aptrauktomis bizantiškomis kaskėmis, Ivano Žiauriojo madoš, raudonarmiečių. Šaltis perimdavo, pamačius tą kontrastą. Aukštos kultūros ir šventos tvarkos simbolius greta ar pastatytus prieš brutalios jėgos plėšrius ir aklius įrankius.

Norėta apsiprasti ir su tuo niekaip nesuderinamu vaizdu. Ir jis varyta iš akių kaip klaikus sapnas, kaip baisios, niekaip neįtikėtinos kalbos.

Į gegužės pabaigą pradėjo Vilniuje daugėti blogų ženklų. Vieną rytą lyg šaltis perėjo nuo Maskvos radijo garso, piktos piršto parodymo Lietuvai: "... Jei taip toliau dėsies, turėsime patys imtis tvarkos priemonių..."

Maskvos tvarkos priemonės Lietuvoj... Ne, ne, bolševikai ne tokie kvaili. Ir kam jiems griauti gražią, Dievo palaimintą Lietuvą?

Šeštadienio popietis, birželio 15-tą, dvelkė savaitgalio patenkinto nuovargio sočia ramuma. Gatvės ir namų sienos alsavo vasaros užuomaršon traukiančia, patvinusia šiluma. Kiekvienam bute ruošiasi paįvairinti sąžiningai pelnytą šeštadienio vakarą. Kam stovėjo prieš akis teatras, kam kinas, kam galvinas pasivaikščiojimas palei rasa kylančią, vėstančią Nerį.

Kas kur nors išsižiebęs papirosą, išžiebė radijo priimtuvą...

Žaibo greitumu visą Vilnių aplėkė žinia: raudonosios kolonos peržengė Lietuvos sieną... Ne, ne piktas popiečio sapnas. Lietuvos valdžia pati kviečia gyventojus laikytis ramiai...

Bematant užsidarė visos krautuvės. Sustingo gatvių judėjimas. Moterys garsiai pravirko. Vyrai nustojo galvoti apie restoraną, šokius, atšaldytą stiklinuką prie užkandos...

Šiurpią miesto nakties tylą prikėlė daržgia bolševikų tankai. Virš stogų pasigirdo bombonešių grąsinas urzgimas.

Baisus sapnas pradėjo darytis šiurpia, širma, kasdienine tikrove.

Dar ilgai niekas nenorėjo tikėti, kad bolševikai nustojo proto. Vis dar laukta, kad susilaikys, toliau neis.

Po dviejų mėnesių jau nebuvo kur toliau eiti. Lietuva buvo paversta klaiškios, kalėjimiškos Bolševikijos dalimi.

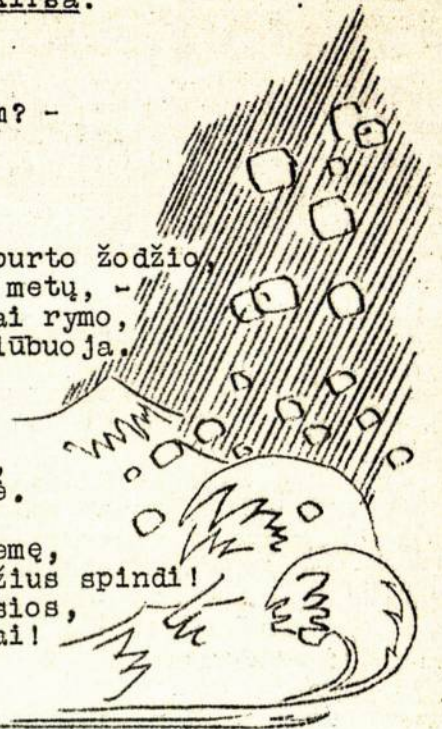
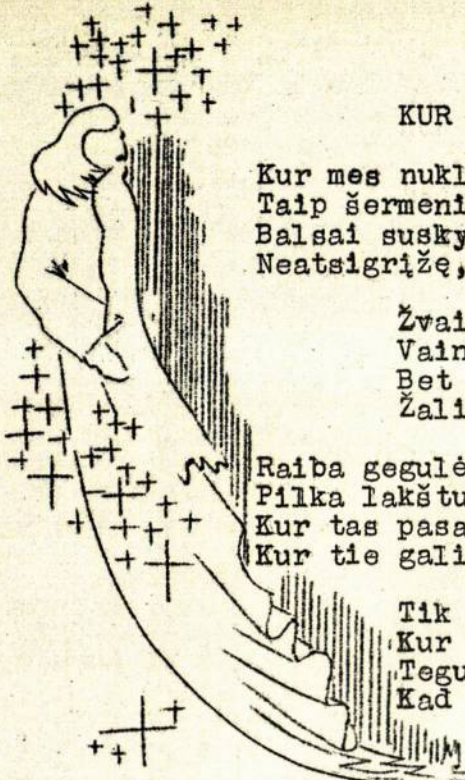
KUR MES NUKLYSIM...

Kur mes nuklysim, kur mes sustosim? -
Taip šermingai ir vėtros užia!
Balsai suskyla, aidai nuaidi,
Neatsigrįžę, nepamylavę.

Žvaigždės mes laukiam, užburto žodžio,
Vainikais puoštų dienų ir metų, -
Bet kelio žygiuos kryželiai rymo,
Žaliois vainikais giria siūbuoja.

Raiba gegulė neiškukuoja,
Pilka lakštutė neišlakštuoja,
Kur tas pasaulis, dainų dainuotas,
Kur tie galiūnai, kur saulėm žaidė.

Tik atsiremkim į šventą žemę,
Kur drąsios mintys per amžius spindi!
Tegul mus lydi vadovų dvasios,
Kad nepalūžtų aukoti žygiai!

M Ū S Ų K R O N I K A

RINKIMŲ KOMISIJA

BALF komitetui ėvedijoje išrinkti yra jau turėjusi du posėdžiu. Komisija pirmininku išsirikino kun. J. Tadaraušką, o nariais yra teis. V. Briedis ir stud. Vl. Gamziukas. - Šiomis dienomis komisija paragins kolonijas, kur yra 10 ar daugiau teisę balsuoti turinčių lietuvių, pasiūlyti savo kandidatus. Po to bus susistatytas bendras kandidatų sąrašas ir sudaryti rinkimų sąrašai. - Komisija numato, kad rinkimų pravedimas gali užtrukti apie du mėnesius.

KUN. J. TADARAUSKAS

išvyksta trims savaitėms į Daniją, kur aprūpins lietuvių katalikų dvasinius reikalus.

GRYNAI LIETUVIŠKOS VESTUVĖS.

Birželio 8 d. kun. J. Tadarauškas sutuokė inž. Izidorių Mališką su p-lė A. Paliokaite. Jaunavedžiai buvo jau susižadėję Lietuvoje, bet tapo išskirti, Iz. Mališkai 1944 m. pavasarį patekęs į vokiečių konc. stovyklą.

P-lė Paliokaitė, dėl naujos rusų okupacijos apleidusi Lietuvą, gyvena Austrijoje, iš kur neseniai atvyko ėvedijon šeimyniniam gyvenimui pradėti.

SOVIETAI ŽADA ATLYGINTI UŽ ĖVEDŲ TURTĄ PABALTIJO VALSTYBĖSE, BĖT...

Ėvedų prekybos delegacija, trejetą savaitių vedusi derybas Maskvoje, grįžo, kad galėtų vietoje su pramonės atstovais apsvarstyti sovietų pasiūlymus.

Normalinė prekybos apyvarta tarp Ėvedijos ir Sov. Sąjungos numatyta po 100 milijonų kronų per metus iš kiekvienos pusės. Tačiau šalia to sovietai reikalauja iš ėvedų 1 miliardo prekių kredito, kurį ėvedai suteiktų per papildomą eksportą už 200 mil. kronų kasmet penkerių metų būvyje. Už to miliardinio kredito suteikimą sovietai siūlo atlyginti 50% turto, kurį ėvedai prarado per Pabaltijo valstybių okupaciją.

Yra apskaičiuota, kad ėvedų investuotas kapitalas ir pinigai reikalavimai, kurie jiems žuvo per sovietų nacionalizavimą Pabaltyje, siekia virš 100 mil. kronų. Tuo būdu savo pasiūlymu sugražinti 50 mil. kr. sovietai nori išvilioti iš ėvedų net miliardą kronų.

Didžioji ėvedų spaudos dalis pasisako neigiamai dėl paskolos sovietams.

AUKŠČIAUSIAS EUROPOS TILTAS,

Svinesundsbron, buvo atidarytas ė. mėn. 15 d., Norvegijos karaliui ir Ėvedijos sosto įpėdiniui dalyvaujant. Šis tiltas jungia Ėvediją su Norvegija. Jo aukštis - 65 metrai, ilgis - 420 m., gi vieno tilto lanko ilgumas - 165 m.

LIETUVIAI UŽ TĖVYNĖS SIENŲ

POPIEŽIUS PALAIMINO BALF-a.

"Draugo" gegužės 17 d. pranešimu popiežius Pijus XII gegužės 15 d. priėmė privatinę audienciją BALF pirmininką ir suteikė palaiminimą BALF valdybai, direktoriams, skyriams ir visai organizacijai.

JAV AMBASADORIUS TAYLOR GLOBOS LIETUVIŲ ŠELPIMĄ ITALIJOJ.

Prezidento Trumano pasiuntinys prie šv. Sosto M. Taylor apsiėmė būti BALF garbės pirmininku Italijai. Tuo būdu jis sutiko globoti lietuvių šelpimą.

JAV BOMBONEŠIAI SU LIETUVOS VARD AIS.

Atsidėkodama New Yorko valstijos lietuviams, išpirkusiems karo bonų už 10.966.215 dolerių, JAV valdžia pavadino tris sunkiausius bombonešius Lietuvos vardais: "Lithuanian Knight" /Lietuvos Riteris/, "Free Lithuania" /Laisvoji Lietuva/ ir "Lithuanian Alliance of America" /Amerikos Lietuvių Santarvė/.

LIETUVIŲ TREMTINIŲ GELBĖJIMO KOMITETAS

Isteigta Pittsburghe. Jo tikslas yra padėti patarimais ir organizuoti perkėlimą Amerikon žymesnių lietuvių tremtinių, visuomenės veikėjų, išsklaidytų po visą Europą. Komiteto pirmininku yra A.J. Mažeika; Komiteto adresas: 2211 Sarah St., Pittsburgh 3. USA.

BALTIJOS DRAUGŲ KONFERENCIJA JAV.

Baltijos Amerikos Draugija nutarė sukviesti š.m. spalio mėn. 12 d. Baltijos Amerikos draugijų ir Baltijos tautų draugų konferenciją. Komisiją konferencijai šaukti sudaro: R.J. Caldwell, adv. K. Jurgėla, adv. St. Briedis, Mildred Grube, R. Hermanson, J. Markus ir J. Kukepuu. - Minėtos draugijos pirmininku yra lietuvis, adv. St. Briedis.

LIETUVIS KAPPILL,

JAV lakūnas kapitonas, vadovaus B-49 lėktuvui, kuris bombarduos atominėmis bombomis laivus Ramiajame Vandenyne, prie Bikini.

PROF. J. ŽILINSKAS AMERIKOJ.

Pereitą mėnesį New Yorką pasiekė Vilniaus universiteto profesorius, dr. J. Žilinskas, kartu su savo žmona ir augintine. Tuo pačiu laivu atvyko dr. I. Griliches iš Kauno, Antanas ir Marijona Varnai, Kemekliai, Kazys Danta su žmona ir kt. - iš viso 14 lietuvių.

LIETUVIŲ KUNIGŲ SUVAŽIAVIMAS.

Birželio 4-6 dienomis Hanau lietuvių stovykloje buvo sušauktas Vokietijoje ir Austrijoje esančių lietuvių katalikų kunigų rekolekcinio - studijinio pobūdžio suvažiavimas.

LIETUVIAI DANIJOJ

Gavo teisę dirbti. Š.m. gegužės 25 d. Danų Raud. Kryžius išleido aplinkraštį, kuriuo praneša, kad danų vyriausybė nutarė leisti dirbti visiems ne vokiečių tautybės pabėgėliams danų įmonėse, kur yra vietinės darbo jėgos trūkumas. Pabėgėliai galės gyventi už stovyklos ribų. Nutarimas įsigaliojo birželio 1 d. - Kiekvienas pabėgėlis, turįs darbo leidimą, gaus specialę darbo kortelę, be kurios privačiai gyventi ar dirbti uždrausta. Darbo atžvilgiu pabėgėliai bus vienodai traktuojami su danais; jie taip pat gaus maisto, drabužių, rūkalų ir kt. aprūpinimo korteles kaip ir danai.

Visi pabėgėliai darbo atžvilgiu suskirstyti į 4 kategorijas:

- 1/ Asmens, gyveną ir dirbą už stovyklos ribų. - Jie išeina iš Danų Raud. Kryžiaus globos ir tik ypatingais atvejais gali grįžti į stovyklą.
- 2/ Asmens, kurie dirbs už stovyklos ribų, bet gyvens stovykloje. - Jie už išlaikymą stovykloje turės mokėti 3 kr. per dieną.
- 3/ Asmens, kurie negali dirbti ar kuriems negali būti rastas tinkamas darbas, pasilieka D.R.K. stovyklose tomis pačiomis sąlygomis kaip iki šiol. Prie jų priskaitomi: seniai, silpni, motinos su mažais vaikais ir asmens, kurie pagal ikišiolinį išsimokslinimą netiks galimam gauti darbui.
- 4/ Asmens, kurie nenorės dirbti ar

nesilaikys juos liečiančių nuostatų, bus padėti į ypatingas uždaras stovyklas.

Potvarkis dėl darbo pabėgėliams neličia: rusų, jugoslavų, austrų, čekų, Besarabų ir visų Vokietijos piliečių. Pastarieji, išskyrus vokiečius, kurie gyvena vokiškose stovyklose, pašilicka dabartinėmis sąlygomis, iki jie bus išvežti namo.

Martynas Brakas, buv. Lietuvių Komiteto Danijoje pirmininkas, o po kun. Končiaus apsilankymo Kopenhagoje paskirtas reikalų vedėju prie BALF įgaliotinio, pasitraukė iš tų pareigų ir išvyko į amerikiečių zoną Vokietijoje, kur gavo kariško cenzoriaus vietą.

"Lietuvių Žinios", Danijos lietuvių laikraštis, kuris negalėjo išeiti paskutinius porą mėnesių dėl kliūčių, daromų iš danų istaigų pusės, vėl pasirodė. Leidėju pasirašo Lietuvių Studentų Atstovybė Danijoje.

- o -

IMIGRACIJA Į J.A. VALSTYBES.

Pagal prez. Trumano 1945.XII.22 d. direktyvą, JAV pirmoj eilėj stengiasi išleisti kvalifikuotus asmenis. Šių JAV biudžetinių metų neišnaudotos kvotos bus rezervuotos išvietintiems asmenims amerikiečių zonose Vokietijoje ir Austrijoje.

Kvotų didumas per metus:

LIETUVA	386
Latvija	236
Estija	116
Rusija	2712
Lenkija	6524

Asmuo, vykstaš apsigyventi į JAV, užskaitomas į kvotą to krašto, kuriame jis yra gimęs.

Pirmenybė, imigruojant pagal kvotą, teikiama JAV legalių piliečių žmonoms, vyrams, mažamečiams vaikams ir tėvams /vyrų atveju - tiems, kurie yra vedę Amerikos pilietę po 1932.VII.1 d./.

Manoma, kad per eilę mėnesių pirmoj eilėj kvoz bus duodamos asmenims, kurie 1945 m. gruodžio 22 d. gyvena kaip išvietinti amerikiečių okupacinėj zonoje Vokietijoje ar Austrijoje.

Tokie asmens laikomi išvietintais:

1/ Visi, kurie prieš savo valią buvo vokiečių išgabenti iš savo krašto priverstinėms darbams Vokietijoje.

- 2/ Nuo nacizmo ar fašizmo nukentėję, kurie apleido savo kraštą, ieškodami saugumo nuo karo nelaimių, ir kurie negali grįžti į savo namus.
- 3/ Visi, kurie buvo laikyti koncentracijos stovyklose dėl rasinių ar tautybinių priežasčių, arba dėl nepritarimo nacistų partijai ar vokiečių valdžiai.
- 4/ Visi, kurie prieš savo valią buvo evakuoti iš namų savo krašte /žinoma, išskyrus Vokietiją/ vokiečių karo vyresnybės dėl karinių priežasčių /neskaitant karo tarnybos/.
- 5/ Visi, išskyrus vokiečius, kurie nebuvo Vokietijos rasiniai, tautybiniai arba politiniai persekiojami ir kurie bijo grįžti į savo kraštą dėl rasinių, tautybinių ar politinių persekiojimų.
- 6/ Žmonos, vyrų, vaikai, tėvai, broliai ir sesers viršiau minėtų penkių klasių, kurie su jais gyvena /nebūtina, kad šie asmens būtų gyvenę amerikiečių zonoje prieš 1945.XII.22/.

Visų prašymai išvietintų asmenų, kurie neturi pirmenybės kvotoje, bus svarstomi šia tvarka:

- 1/ Našlaičiai, kurie neturi jokių žinių apie savo tėvus.
  - 2/ Asmens, kurie turi giminių JAV - iki pusbrolio ar pusseserės laipsnio.
  - 3/ Visi kiti išvietinti asmens.
- RED. Šios informacijos imta didžia dalimi iš "Naujienų".

GENEROLAS BOR APIE LIETUVIŲ LENKŲ SANTYKIUS.

"Amerika" V.31 d. padėjo World Bill of Rights draugijos valdybos nario Jono Balkūno pasikalbėjimą su buv. Lenkijos "vidaus armijos" ir Varšuvos 1944 m. sukilimo vadu gen. Bor-Komarovskiu, kurs šiuo metu yra Amerikoje.

To pasikalbėjimo metu gen. Bor tarp kitko pareiškė: "Lenkai niekada nepamirš lietuvių gerumo Lenkijos skaudžioj valandoj. Man labai malonu, kad Amerikos lenkai surado būdus su lietuviais ir kitomis mažomis tautomis bendrai dirbti dėl visų išlaisvinimo. Mūsų likimas yra vienodas. Negali būti laisvos Lenkijos be laisvos Lietuvos." - Į klausimą, ar lenkai nori laisvos Lietuvos, gen. Bor-Komarovskis atsakė: "Visu šimtu nuošimčių, bet ne devyniasdešimt devyniais." - Paklausus, ar lenkai kovoje prieš vokiečius turėję ryšių su Lietuvos

/tąsa 9^e psl./

D. BRITANIJA ATVIRAI KALBA Į SOVIETUS.

Per britų žemųjų rūmų debatus birželio 4-5 dienomis užsienio politikos klausimu pasireiškė visiškas sutarimas tarp vyriausybės ir opozicijos dėl laikyenos Sov. Dajungos atžvilgiu. Daug atvirų ir išpėjančių žodžių ir labai kietų buvo tarta sovietų adresu.

Užsienių reikalų ministeris Bevin apeliavo į Sov. Sąjungą Paryžiaus konferencijos išvakarėse šiais žodžiais:

"Jei jūs branginat taiką virš viso kito, nepraleiskit šios didelės progos. Ji gal niekuomet nebegrįš. ... 4-ių valstybių paktas, įgyvendintas tvirtai ir garbingai, sukurtų daug didesnę saugumą, negu buferinio pobūdžio subūrimas kelių silpnų vasalinių valstybių."

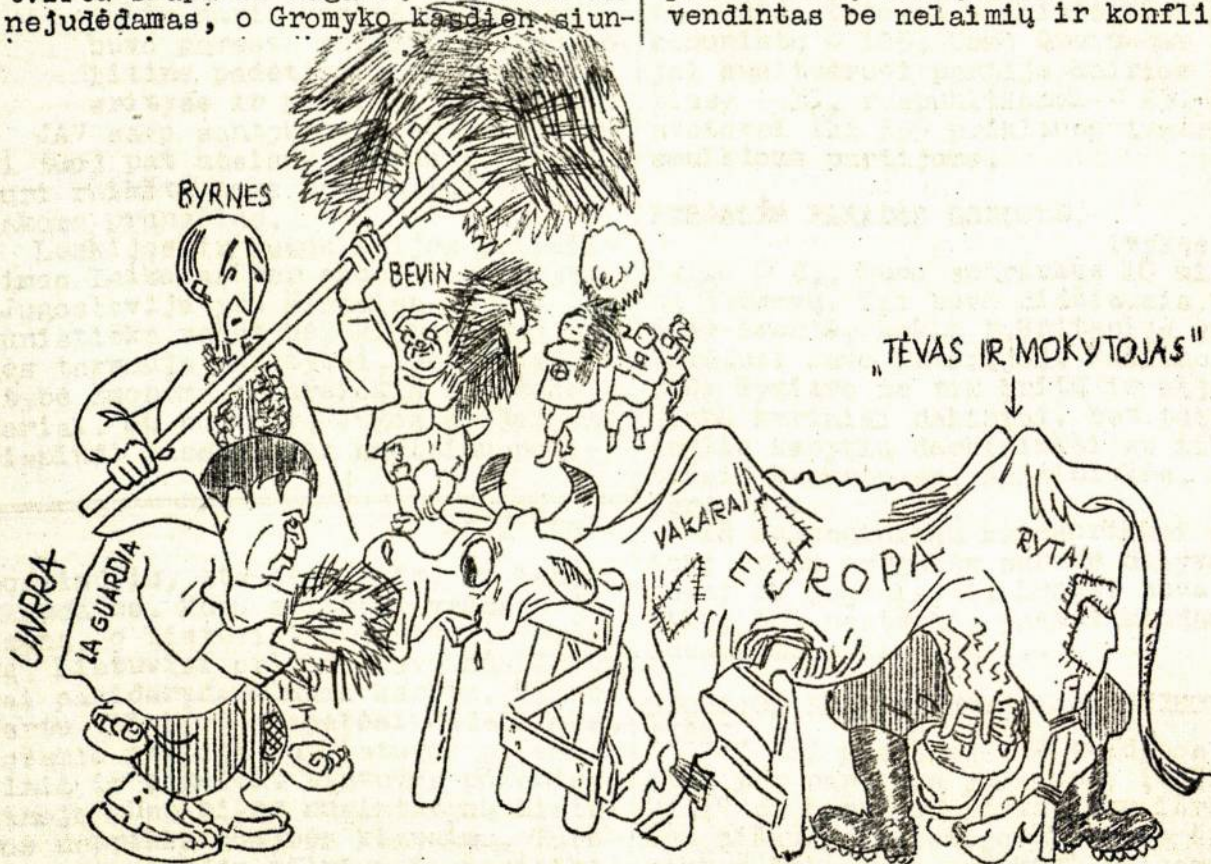
Churchillis savo įprastu iškalbingumu tarp kitko pareiškė:

"Sov. Sąjunga negali būti suinteresuota erzinti JAV. Amerikos erelis, kurs sėdi ant štangos, yra didelis ir stiprus paukštis su negirdėtai tvirtu snapu ir nagais. Jis sėdi ten nejudėdamas, o Gromyko kėsdien aiun-

čiamas, kad jį pykdytų. Erelis visą laiką sėdi kuo ramiausias, bet būtų didelė klaida manyti, kad niekas nejudą jo krūtinėj. .. Ir čia, mūsų ramioje ir kantrioje visuomenėje, sovietų propaganda nuolat daro pažangą atgal. ...

Yra vienas negirdėtas faktas Europos istorijoje, ir toks, kurį nematyti būtų aukščiausiam laipsnyj neprotinga. Ne tik kad uždanga nusileido nuo Baltijos iki Adrijos jūros, bet už jos dar guli plati juosta teritorijų, kuriose randasi visos Rytų ir Vidurio Europos sostinės ir daug senų valstybių bei tautų, kuriose gyvena, išskyrus Rusiją, trečdalis Europos gyventojų. Visam tam viešpatauja ar aktyviai vadovauja ta pati grupė labai gabių vyrų, Kremliaus komisarų, kurie jau ir taip savo despotiška galia lemia savo pačių galingos imperijos likimą. Tai toje plačioje juostoje sėjama sėkla naujam pasauliniam karui, jei jis kur nors iškils.

Jūs galite būti tikri, kad tų milžiniškų Europos sričių sovietizavimas prieš tautų valią nebus tvirtai įgyvendintas be nelaimių ir konfliktų,

KAS ŠERIA, O KAS MELŽIA... /iš "Aftonbladet"/

apie kuriuos pagalvoti tiesiog baisu. Trumpalaikiu požiūriu laikas yra rusų pusėj, kadangi juo ilgiau Europoje nukeliamas laisvas ir taikingas susitarimas, juo daugiau laiko gauna rusų karo pajėgos ir komunistų organizacijos likviduoti visiems elementams, kurie pastoja jų siekimus šiose plačiose srityse.

Gyventojai Baltijos valstybėse negali būti atpažinti kaip tie patys žmonės, kurie ten gyveno prieš karą. Jie kentėjo nuo dviejų likvidavimų, iš vokiečių ir rusų pusės. /Red.pabr./ ... Lenkijos likimas atrodė esąs begalinė tragedija, ir mes, išėję dėl jos į karą, žiūrime su liūdesiu į tą mūsų vargų retą rezultatą."

Ministeris pirmininkas Attlee laiko rusus tartum ne šio pasaulio žmonėmis: "Aš manau, kad mes beveik turim laikyti rusų tautą kaip tautą, kuri gimė ir gyveno tamsiame miške ir kuri nesupranta demokratijos saulės, vėjų ir atviro oro. .. Bet mes turime stengtis pasiekti tarpusavio supratimo," manė galutinėj išvadoj vyriausybės galva, kaip ir opozicija.

NĖ MAŽIAUSIŲ NUOLAIDŲ SOV.SĄJUNGAI.

JAV atstovų rūmai buvo pasiuntę į Europą ir Artim. Rytus keturių narių komitetą, kuriam buvo pavesta susipažinti su politine padėtimi tose plačiose srityse ir padaryti pranešimą.

JAV savo santykiuose su Rusija turi tuoj pat atsisakyti nuo politikos, kuri reikštų nors mažiausių nuolaidų, sakoma pranešime.

Lenkijos ir Jugoslavijos pripažinimas laikomas per skubiai padarytu. "Jugoslavija yra šiandien perdėm komunistiška valstybė, gi Lenkijoje žmonės tarnauja valstybei, bet ne valstybė žmonėms," pareiškia komiteto nariai. Jų nuomone, Jugoslavijoje atsispindi pasekos tos nuolaidų poli-

pogrindžiu, atsakė: "Taip, ir labai glaudžius. Mūsų atstovai vykdavo į Kauną, o lietuviai atėidavo į Varšuvą. Lietuviai priglausdavo mūsų šūkius, kai pasidarydavo mums karšta. Vienu kartu Vilniuje slapstėsi didelė mūsų požemio partija su Lietuvos požemio žinia ir pagalba. Lietuvos požemis žinojo mūsų pilną nusistatymą Lietuvos nepriklausomybės klausimu. Turėjome vieni kitų pilniausią pasitikėjimą."

tikos, kurios JAV laikėsi Rusijos atžvilgiu nuo pat Krymo konferencijos ar gal net dar anksčiau. Kas pasakyta apie Jugoslaviją, tas pats, komiteto žodžiais, galioja Lenkijai, Čekoslovakijai, Vengrijai, Rumunijai, Bulgarijai ir ypatingai Baltijos valstybėms. /Red.pabr./

VISUOTINIS PRITARIMAS BEVINŲ POLITIKAI

Britų parlamentarinėj istorijoje ne daug yra periodų, kaip dabartinis: opozicija vieningiau pritaria vedamai užsienio politikai, negu pati nyriausybės partija. Tačiau ta Bevinų užsien. politikos kritika, kuri neretai kil-davo iš savųjų pusės, visai nubluko per darbo partijos kongresą Bourne-mont'e birželio 12-13 dienomis. Bevin susilaukė visiško pasitikėjimo pareiškimą. Visos prieš jo politiką nukreiptos rezoliucijos buvo atmetos.

Per tą kongresą iškeltas pasiūlymas priimti komunistus į darbo partiją buvo atmetas 2.678.000 balsais prieš 468.000.

DEŠINIEJI LAIMĖJO RINKIMUS ITALIJOJ.

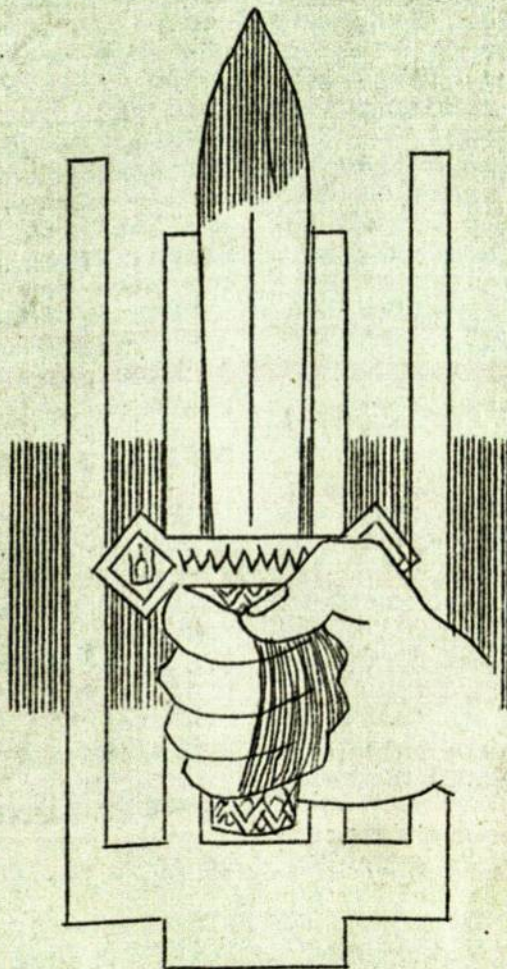
Pagal galutinius Italijos rinkimų duvinius parlamente partinis pasiskirstymas bus toks: krikščionių demokratų - 206 atstovai, socialistų - 115, komunistų - 105, Uomo Qualunque /naujai susitvėrusi partija kairios krypties/ - 30, respublikonai - 23. Likę atstovai iki 555 priklauso įvairioms smulkioms partijoms.

PERGALĖS PARADAS LONDONE,

įvykęs birželio 8 d., buvo sutraukęs 10 milijonų žiūrovų. Tai buvo didžiausia tautinė šventė, kokią D. Britanija yra turėjusi savo istorijoje. Pačiame parade žygiavo ne tik britų ir sąjungininkų kariniai daliniai, bet taip pat anglių kasyklų darbininkai su žibintuvais kasketuose, šeimininkės, akušerės etc.

Iš sąjungininkų kategoriškai atsisakė britų pergalės parade dalyvauti rusai ir jugoslavai. Lenkai buvo sutikę, bet neatvyko, pasiaiškindami nesusukubimu pasirošti...

SUOMIJOS SOCIALDEMOKRATAI ANTISOVIETIŠKI, tai paaiškėjo iš valdybos rinkimų per partijos kongresą, įvykusį VI.17 d. Partijos pirmininku išrinktas aiškus nuteištojo Tannerio šalininkas Emil Skog, už kurį balsavo 42.200, o už prieškandidatą - 17.100.

S V E T U R, Nr. 11 /20/. Stockholm, 1946 m. birželio mėn. 18 d.

Leidžia LIETUVIŲ KOMITETO Redakcinė Komisija. Red. Vl. Žilinskas.
Rašiniai - dalį. Vyt. Lipniūno. - Išėina du kartu per mėnesį.
Prenumerata - 6 kr. trims mėnesiams. Atskiro nr. kaina - 1,50 kr.
Užsienyje, išskyrus Skandinaviją - prenumerata dviguba.
ADRESAS: Lietuvos komitetas, Odengatan 45, Stockholm.